

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روانشناسی و علوم اجتماعی گروه علوم اجتماعی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : جامعه شناسی

عنوان :

عوامل موثر بر تکدی گری در شهر تهران

استاد راهنما :

دکتر سید محمد ثقفی

استاد مشاور :

دکتر طهمورث شیری

پژوهشگر :

رفیقه جعفری آذر دابانلو

تابستان : ۱۳۹۲

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب رفیقه جعفری آذربانلو دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۰۰۷۹۶۳۱۳ رشته علوم اجتماعی گرایش جامعه شناسی که در تاریخ ۱۳۹۲/۰۶/۳۱ از پایان نامه خود تحت عنوان : عوامل موثر بر تکدی گری در شهر تهران

با کسب نمره هیجده / ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ،مقاله و...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ،پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

رفیقه جعفری آذر دابانلو

۱۳۹۲ / ۰۶ / ۳۱

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۲ / ۰۶ / ۳۱

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم **رفیقه جعفری آذربانلو** از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره بحروف هیجده / ۱۸ و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت .

استاد راهنما

دکتر سید محمد تقفی

تقدیم به :

تقدیم به ساحت قدس مهدوی (ع)

تقدیم به روح پر فتوح تمامی شهدا اسلام

تقدیم به روح پدرم " پاسدار شهید سردار سرتیپ حسین جعفری آذر دابانلو "

تقدیم به صبوری و همراهی بی دریغ مادرم

تقدیم به همسرم ، فرزندانم که همیشه مشوق و راهنما و یاورم در فراز و نشیب های زندگی در کنارم بودند.

تقدیر و تشکر :

حمد و سپاس پروردگاری را که پایان رسانیدن این مرحله از تحصیلات را توفیق داد.

بر خود واجب می دانم از زحمات و راهنمایی های استاد ارجمند حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر ثقفی در مقام استاد راهنما و جناب آقای دکتر شیرازی در مقام استاد مشاور که با رهنمود های بی دریغ خود مرا در تهیه این رساله یاری نموده اند صمیمانه سپاسگزاری می نمایم .

و در پایان از جناب آقای دکتر معدنی مدیر گروه جامعه شناسی و کلیه اساتید محترم مدیریت گروه روانشناسی و علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز کمال تشکر را دارم.

چکیده:

"عوامل موثر بر تکدی گری در شهر تهران"

پژوهش حاضر به منظور بررسی پدیده تکدیگری در شهر تهران از دیدگاه جامعه شناختی شکل گرفته است. هدف پژوهش شناخت تیپولوژیک متکدیان شهر تهران، دیدگاه مردم شهر تهران در خصوص متکدیان، بررسی تدابیر اتخاذ شده از سوی مسئولان و در نهایت ارائه تصویری شفاف از وضعیت تکدیگری به منظور شناخت راههای پیشگیری، درمان یا تعدیل این پدیده در شهر تهران بوده است. جامعه آماری پژوهش در بخش متکدیان ۱۵۰ نفر از متکدیان دستگیر شده و نگهداری شده در محل اردوگاه جمع آوری متکدیان و در بخش مردم شهر تهران ۴۰۰ نفر از ساکنان زن و مرد ۱۵ سال به بالا شهر تهران بوده است. روش پژوهش توصیفی و روش گرد آوری اطلاعات اسنادی و میدانی بوده که با استفاده از تکنیک پرسشنامه در قالب ۲ پرسشنامه های مجزا برای متکدیان و مردم اجرا گردیده است. یافته های پژوهش در سه بخش مجزا شامل تیپولوژی متکدیان، دیدگاه مردم شهر تهران و نیز تدابیر اتخاذ شده از سوی مسئولان به تفصیل آورده شده که بر اساس این یافته ها، راههای پیشگیری، درمان یا تعدیل پدیده تکدیگری در شهر تهران بیان گردیده است. هر چند پدیده چند بعدی تکدیگری در هر جامعه ای کم و بیش به چشم می خورد و حل صد در صد آن امکان پذیر نیست اما با آگاهی از زمینه ها مربوط به پیدایی و استمرار این پدیده، درمان یا تعدیل آن دور از دسترس نمی باشد.

واژه های کلیدی این پژوهش عبارتند از: تکدی، گدایی، در یوزگی، مسکین، گدا، فقیر، آواره و درمانده می باشد.

مقدمه:

تکدی گری پدیده نو ظهوری نیست ، پدیده ای است که با تاریخ این مرز و بوم قدمت دارد ، لیکن به دلایل اجتماعی و سیاسی فراز و نشیب هایی را پیموده است. تکدیگری زائیده فقر و نابرابری های اقتصادی جامعه است. متکدیان نه تنها به کار تولیدی نمی پردازد بلکه توان ارائه خدمتی را نیز ندارند و اوقات خود را با بیکاری هدر می دهند و یا در مسیر های انحرافی دیگر صرف می کنند جامعه در چنین وضعیتی چهره آسیب زده و بی هنجار به خود می گیرد و نه تنها سودی در این فرایند حاصل نمی شود بلکه برای مبارزه با آن ، توان مالی و نیروی انسانی دیگری نیز از دست می رود. آنچه که امروزه در شهرهای بزرگ و از جمله تهران تکدیگری را به صورت یکی از زشت ترین ناهنجاری های اجتماعی در آورده است فعالیت گسترده شبکه های سودجو در پس این پدیده می باشد. به خدمت گرفتن کودکان خردسال و خوراندن دارو های خواب جراحی و بیماری و یا شکستگی برای جلب ترحم و کسب در آمد توسط این افراد به صورت مناظری آشنا در خیابان ها و گذرگاه های شهر در آمده است . فقر ، تورم، بیکاری ، رشد دلالی و واسطه گری ، برتری یافتن مشاغل کاذب و پردرآمد به کار سالم تولیدی و افت ارزش پول را می توان از دلایل تکدیگری در تهران دانست . از آنجا که مبارزه با این پدیده شوم در دراز مدت امکان دارد ولی در کوتاه مدت می توان به شناسایی افراد متکدی و حتی گروه های فرصت طلب و سودجو در پشت چهره تکدیگری پرداخت و دست کم به جمع آوری متکدیان حرفه ای در سطح شهر اقدام کرد ، این امر نیازمند مطالعات و پژوهش های اجتماعی است تا بر اساس اطلاعات به دست آمده بتوان اقدامی متناسب بر اساس برنامه ریزی های قبلی صورت داد چه هر اقدامی در این راستا اگر بدون شناخت و تعمق و تفکر باشد بی نتیجه مانده و چه بسا مشکلات دیگری را پدیده آورد. به لحاظ آنکه ساختار اجتماعی هر جامعه در کمیت و کیفیت پدیده تکدی متفاوت است در این پژوهش قصد داریم تا وضعیت تکدیگری را در تهران از دیدگاه جامعه شناختی مورد مطالعه قرار دهیم .

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول : کلیات	۱
-۱ طرح مسئله	۲
(۱-۱) سئوالات اصلی پژوهش	۲
(۱-۲) اهمیت موضوع و ضرورت پژوهش تحقیق و انگیزه انتخاب آن	۳
(۳-۱) اهداف پژوهش	۴
(۴-۱) تعریف عملیاتی	۴
(۵-۱) فرضیه های پژوهش	۴
فصل دوم : پیشینه تحقیق و ادبیات	۵
-۲ تعاریف	۶
(۱-۲) تعاریف	۶-۱۰
(۲-۲) تعاریف گوناگون	۱۰-۱۱
(۳-۲) انواع تکدی گری	۱۲
(۱-۱-۳-۲) تکدی گری آشکار	۱۲-۱۴
(۲-۱-۳-۲) تکدی گری پنهان	۱۴-۱۵
(۱-۳-۲) تکدی گری غیر مستقیم (با واسطه)	۱۵
(۲-۳-۲) تکدی گری سازمان یافته	۱۶
(۳-۳-۲) تکدی گری غیر سازمان یافته	۱۶
(۴-۲) تکدی گری و دیدگاه اسلام در باره آن	۱۶-۱۹
(۵-۲) پدیده تکدی و مبارزه با آن در قران	۱۹-۲۱
(۶-۲) مسئله تکدی و مبارزه با آن در آمریکا	۲۱-۲۲
(۷-۲) اهداف اصلی برنامه	۲۲-۲۴
(۸-۲) قوانین مربوط به جلوگیری از تکدی در انگلستان	۲۴-۲۶

۲۷	تکدی گری به عنوان یک واقعیت	۹-۲
۲۷-۲۸	تعریف تکدی گری از نظر روانشناسی	۱-۹-۲
۲۸	مفهوم تکدی گری از نظر جامعه شناسی	۲-۹-۲
۲۸-۲۹	عوامل روانی و فردی تکدی گری	۳-۹-۲
۲۹	علل و عوامل موثر در ظهور پدیده تکدی گری	۴-۹-۲
۳۰-۳۶	تاریخچه تکدی و تکدی گری قبل از انقلاب	۱۰-۲
۳۶-۳۸	اساسنامه کانون و وظائف آن	۱۱-۲
۳۸	تاریخچه تکدی و تکدی گری بعد از انقلاب	۱۲-۲
۳۸-۴۰	اهم اقدامات و فعالیتها در حوزه ساماندهی متکدیان	۱۳-۲
۴۱	فصل سوم: مبانی نظری تحقیق	
۴۲	علل و ریشه ای تکدی گری	۳-
۴۲-۴۳	علل اقتصادی	۱-۳
۴۳-۴۴	علل فرهنگی	۲-۳
۴۵	علل زیستی	۳-۳
۴۵	علل اجتماعی	۴-۳
۴۵-۴۶	بی عدالتی توزیعی	۵-۳
۴۶	مهاجرت	۶-۳
۴۶	ناتوانی جسمانی و معلولیت	۷-۳
۴۶-۴۸	عدم برخورداری قهری و قاطع قضایی	۸-۳
۴۸-۵۰	ادبیات نظری: نظریه های آسیب های اجتماعی	۹-۳
۵۰-۵۲	نظریه دورکیم	۱۰-۳
۵۲-۵۶	کنترل های اجتماعی	۱۱-۳
۵۶-۵۷	نظریه مبادله	۱۲-۳
۵۷-۶۰	پارسونز و الگوی نظام های کنش	۱۳-۳

۶۰-۶۲ سنخ شناسی شیوه های انطباق فردی	۳-۱۴
۶۲-۶۴ کلوارد و اهلین و فرصت های نامشروع افتراقی	۳-۱۵
۶۴-۶۸ مکتب شیگاکو	۳-۱۶
۶۹ مدل تحلیلی	۳-۱۷
۷۰ فصل چهارم : روش پژوهش	
۷۱ روش پژوهش	۴-
۷۱-۷۲ ابزار گردآوری اطلاعات	۴-۱
۷۲-۷۳ جامعه آماری	۴-۲
۷۳ روش آماری جهت تجزیه و تحلیل داده ها	۴-۳
۷۳-۷۵ تعاریف نظری متغیرها	۴-۴
۷۶-۷۷ تعاریف عملی متغیرها	۴-۵
۷۸ فصل پنجم : گردآوری ، تجزیه و تحلیل داده ها	
۷۹ گردآوری ، تجزیه و تحلیل داده ها	۵-
۷۹-۸۰ متکدیان	۵-۱
۸۱-۸۶ وضعیت فیزیکی متکدیان	۵-۲
۸۶ ازدواج و زندگی خانوادگی متکدیان	۵-۳
۸۶-۸۹ وضعیت تأهل متکدیان	۵-۴
۹۰-۹۱ متکدیان و نحوه زندگی	۵-۵
۹۱-۹۴ جغرافیای اقامت و خستگاه متکدیان	۵-۶
۹۴-۹۹ درآمد متکدیان	۵-۷
۹۹-۱۰۷ وضعیت اشتغال متکدیان	۵-۸
۱۰۷-۱۱۰ متکدیان تهرانی و سطح تحصیلات	۵-۹
۱۱۰-۱۱۲ علل و عوامل شروع به تکدی گری	۵-۱۰
۱۱۲-۱۱۵ نقش عامل مشوق در تکدی گری	۵-۱۱

۱۱۵-۱۱۷	تمایل یا عدم تمایل به ادامه تکدی گری	۱۲-۵
۱۱۸-۱۱۹	دیدگاه متکدیان نسبت به رفع مشکل و شغل آینده	۱۳-۵
۱۲۰-۱۲۳	سازمان های حمایتی	۱۴-۵
۱۲۳-۱۲۶	مکانهای تکدی ، شیوه و عبارات خاص	۱۵-۵
۱۲۷-۱۲۸	دیدگاه مردم در مورد کمک به متکدیان	۱۶-۵
۱۲۸-۱۴۱	آمار توصیفی : جنس	۱۷-۵
۱۴۱	تدابیر اتخاذ شده از سوی مسئولان	۱۸-۵
۱۴۲	فصل ششم : نتیجه گیری	
۱۴۳-۱۴۴	۱- نتیجه گیری	
۱۴۴-۱۴۸	۱-۶ متکدیان شهر تهران چه کسانی هستند	
۱۴۸-۱۵۰	۲-۶ نگرش مردم تهران به تکدی گری چگونه است	
۱۵۰-۱۵۲	۳-۶ تدابیر اتخاذ شده از سوی مسئولان چه نقاط ضعف و قوتی داشته است	
۱۵۲-۱۵۳	۴-۶ راههای پیشگیری ، درمان یا تعدیل پدیده تکدی گری در تهران	
۱۵۳-۱۵۵	۱-۴-۶ پیشنهادات و راه کارهای اجرایی	
۱۵۶	۵-۶ مشکلات پژوهش	
۱۵۷	ضمائم	
۱۵۸-۱۵۹	قانون مجازات اسلامی	
۱۵۹-۱۶۵	قانون مصوبه شورای عالی اداری در خصوص ساماندهی متکدیان	
۱۶۶-۱۶۹	پرسشنامه (افراد کمک کننده به متکدیان شهر تهران)	
۱۷۰-۱۷۳	پرسشنامه (متکدیان شهر تهران)	
۱۷۴-۱۷۵	منابع	
۱۷۵	منابع لاتین	
۱۷۶	چکیده لاتین	

فهرست جداول

عنوان

صفحه

۸۱	۱-۵ توزیع متکدیان بر حسب سن
۸۳	۲-۵ توزیع متکدیان بر حسب جنس
۸۳	۳-۵ توزیع متکدیان بر حسب وضع جسمانی
۸۴	۴-۵ توزیع متکدیان بر حسب نوع معلولیت
۸۵	۵-۵ توزیع متکدیان بر حسب علت معلولیت
۸۵	۶-۵ توزیع متکدیان بر حسب انواع بیماری
۸۷	۷-۵ توزیع متکدیان بر حسب وضعیت تأهل
۸۷	۸-۵ توزیع متکدیان بر حسب دفعات ازدواج
۸۸	۹-۵ توزیع متکدیان بر حسب زندگی با همسر
۸۸	۱۰-۵ توزیع متکدیان بر حسب علل زندگی بدون همسر
۸۹	۱۱-۵ توزیع متکدیان بر حسب علل طلاق
۸۹	۱۲-۵ توزیع متکدیان بر حسب علت زندگی جدا
۹۰	۱۳-۵ توزیع متکدیان بر حسب زندگی تنها با دیگران
۹۰	۱۴-۵ توزیع متکدیان بر حسب زندگی با دیگران
۹۱	۱۵-۵ توزیع متکدیان بر حسب محل تولد
۹۲	۱۶-۵ توزیع متکدیان بر حسب علل و عوامل مهاجرت
۹۳	۱۷-۵ توزیع متکدیان بر حسب مهاجرت تنهایی یا با دیگران
۹۳	۱۸-۵ توزیع متکدیان بر حسب سن مهاجرت به تهران
۹۵	۱۹-۵ توزیع متکدیان بر حسب میزان در آمد
۹۶	۲۰-۵ توزیع متکدیان بر حسب در آمد روزانه (شغلی غیر از تکدی گری)
۹۸	۲۱-۵ توزیع متکدیان بر حسب در آمد خانواده
۱۰۰	۲۲-۵ مهارت شغلی متکدیان

۱۰۱ ۲۳-۵ مشاغل قبلی متکدیان
۱۰۲ ۲۴-۵ علل ترک شغل متکدیان
۱۰۲ ۲۵-۵ شغل قبلی متکدی و علت ترک آن
۱۰۳ ۲۶-۵ توزیع سنی و شغل قبلی متکدیان
۱۰۴ ۲۷-۵ توزیع متکدیان بر حسب راحت دانستن شغل
۱۰۵ ۲۸-۵ راحتی شغل تکدی گری و میزان درآمد روزانه
۱۰۶ ۲۹-۵ در آمد روزانه و ناراحتی از شغل
۱۰۷ ۳۰-۵ در آمد متکدیان و نارضایتی از تکدی گری
۱۰۸ ۳۱-۵ سواد متکدیان
۱۰۸ ۳۲-۵ سطح تحصیلات متکدیان
۱۰۹ ۳۳-۵ رابطه سطح تحصیلات و جنسیت متکدیان
۱۰۹ ۳۴-۵ گروه‌های سنی و سطح تحصیلات
۱۱۰ ۳۵-۵ علل شروع به تکدی گری از دیدگاه متکدیان
۱۱۱ ۳۶-۵ جدول محل تولد و شروع به تکدی گری
۱۱۱ ۳۷-۵ گروه‌های سنی و عوامل شروع به تکدی گری
۱۱۲ ۳۸-۵ تحصیلات متکدیان و دلایل شروع به تکدی گری
۱۱۳ ۳۹-۵ وجود مشوق در کار تکدی گری
۱۱۳ ۴۰-۵ طبقات افراد مشوق در کار تکدی گری
۱۱۳ ۴۱-۵ توزیع سنی متکدیان و وجود یا عدم مشوق
۱۱۵ ۴۲-۵ رابطه بین وجود مشوق به تکدی گری و نوع افراد مشوق
۱۱۶ ۴۳-۵ توزیع سنی متکدیان ، تمایل یا عدم تمایل به تکدی گری
۱۱۷ ۴۴-۵ محل تولد متکدی و تمایل یا عدم تمایل به ادامه کار
۱۱۷ ۴۵-۵ رابطه نحوه مهاجرت با تمایل به ادامه تکدی گری
۱۱۸ ۴۶-۵ دیدگاه متکدیان در خصوص کار آینده

۴۷-۵	دیدگاه متکدیان در مورد رفع مشکل تکدی گری	۱۱۹
۴۸-۵	تحت پوشش بودن متکدیان توسط سازمان های حمایتی	۱۲۰
۴۹-۵	نوع سازمان های پوشش دهنده متکدیان	۱۲۰
۵۰-۵	میزان کمک ماهیانه سازمان های پوشش دهنده متکدیان	۱۲۱
۵۱-۵	نوع سازمان های پوشش دهنده و میزان حمایت از متکدیان	۱۲۳
۵۲-۵	مکان نهای تکدی گری	۱۲۴
۵۳-۵	با جابجایی متکدیان در خصوص محل تکدی گری	۱۲۴
۵۴-۵	استفاده از عبارات خاص توسط متکدیان	۱۲۵
۵۵-۵	نوع عبارت استفاده شده توسط متکدیان	۱۲۵
۵۶-۵	استفاده از دست نوشته توسط متکدیان	۱۲۶
۵۷-۵	رابطه جنسیت متکدیان و استفاده از عبارات خاص در حین تکدی گری	۱۲۶
۵۸-۵	توزیع پاسخ دهندگان بر حسب جنس	۱۲۸
۵۹-۵	توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن	۱۲۹
۶۰-۵	توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات	۱۳۰
۶۱-۵	توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل	۱۳۰
۶۲-۵	توزیع پاسخگویان بر حسب نوع شغل	۱۳۱
۶۳-۵	توزیع پاسخگویان بر حسب درآمد	۱۳۱
۶۴-۵	رابطه در آمد و تعداد دفعات کمک به متکدیان در یک ماه	۱۳۲
۶۵-۵	میزان و تواتر زمانی کمک به متکدیان	۱۳۳
۶۶-۵	تعداد دفعات کمک به متکدیان در ماه	۱۳۴
۶۷-۵	توزیع کمک کنندگان به متکدیان بر حسب تواتر کمک در سال	۱۳۵
۶۸-۵	انگیزه کمک به متکدیان	۱۳۶
۶۹-۵	رابطه بین جنس و انگیزه کمک به متکدیان	۱۳۷
۷۰-۵	رابطه گروه سنی و انگیزه کمک به متکدیان	۱۳۸

۱۳۹	۷۱-۵ انگیزه کمک به متکدیان و وضعیت تأهل
۱۳۹	۷۲-۵ نظر کمک کنندگان به متکدیان در خصوص نحوه برخورد با متکدیان
۱۴۰	۷۳-۵ پیشنهاد برای از بین بردن تکدی
۱۴۰	۷۴-۵ پیشنهاد برای دگرگون کردن تکدی
۱۴۱	۷۵-۵ شیوه و راههای کمک به متکدیان
۱۴۱	۷۶-۵ انواع شیوه های کمک به متکدیان از دیدگاه کمک کنندگان

فصل اول

کلیات

۱- طرح مسئله :

تهران با جمعیت چند میلیون نفری خود با مشکلات و معضلات اجتماعی متعددی دست به گریبان است . جاذبه های اقتصادی و اجتماعی این شهر ، موجب شده است که هر روز به جمعیت این شهر بزرگ اضافه شود و این افزونی جمعیت عوارض و آسیب هایی را نیز در پی داشته است . میل جویندگان کار که از روستاها و شهرهای کشور به تهران سرازیر شده است ، گاه آنها آسیب زا می شود که آثار آن را بر چهره ی شهر به آسانی می توان مشاهده نمود . کارجویان که با هزار امید و آرزو پا به این شهر می گذارند وقتی که با دیوارهای ناکامی روبرو می شوند شکست خورده و ناامید به دیار خویش بر می گردند و یا در ماندن خویش به نظر اصرار می ورزند تا دملی شوند بر چهره ی بزک کرده شهر و کمبود و یا نقصان حمایت های اجتماعی که خود را در قالب قانون های نا کار آمد دست و پا گیرشان داده است ، بر شدت این معضلات می افزاید آن کسی که کار ندارد چه باید بکند؟ و آن کسی که کار دارد ولی در آمدش کفاف زندگانی اش را نمی کند، چه چاره ای باید بیندیشد ؟ از طرف دیگر وجود برخی زمینه های مناسب می تواند موجب شده باشد که شیادان و سودجویان در کوچه های شهر تهران را محیط مساعدی برای تاخت و تاز خویش یافته باشند همه این عوامل می تواند سبب آن شود که با پدیده تکدی گری در شهر تهران مواجه شویم که از آنها به عنوان " آسیب های اجتماعی " نام برده می شود . از میان آسیب ها اجتماعی پدیده تکدیگری در تهران موضوع این پایان نامه است و متکدیان تهرانی چه کسانی هستند بیشتر آنان زن هستند یا مرد ؟ توزیع سنی آنان چگونه است ؟ از لحاظ ظاهری و سلامت جسمانی چگونه اند ؟ چه نسبتی از آنان ، مهاجران را تشکیل می دهند؟

۱-۱) سئوالات اصلی پژوهش : این پژوهش در پاسخ به سئوالات اصلی ذیل شکل می گیرد :

۱- متکدیان شهر تهران چه کسانی هستند (ویژگی های سنی ، جنسی ، شغلی ، تحصیلی و) ؟

۲- نگرش مردم تهران به تکدی گری چگونه است ؟

۳- تدابیر اتخاذ شده از سوی مسئولان چه نقاط ضعف و قوتی داشته است ؟

۴- راههای پیشگیری ، درمان یا تعدیل پدیده تکدی گری در تهران چیست ؟

۱-۲) اهمیت موضوع و ضرورت پژوهش تحقیق و انگیزه انتخاب آن :

از گذشته های دور تاکنون متکدیان با نمایش چهره فقر و تنگدستی و تحریک احساسات و عواطف مردم در فکر کسب در آمدی برای خویش دارند، علی رغم اجرای طرحها و برنامه های متعددی که برای رفع پدیده ی تکدیگری و متکدیان انجام گرفته است . هنوز بسیاری با اشکال گوناگون به این فعالیت می پردازند. تکدیگری از لحاظ روانی ، اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی ، باعث خدشه دار شدن چهره اجتماع می شود . این پدیده رابطه ای تنگاتنگ و دو سویه با آسیب ها و بسط جرائم دیگری چون قاچاق ، اعتیاد ، ولگردی ، دزدی ، فحشاء و ... دارد . از طرف دیگر پای یک نوع سوء استفاده از دیگران خصوصاً "کودکان و نوجوانان و حتی خرد سالان را به عنوان ابزار و شیوه‌ای برای این منظور به میان می آورد . متکدیان نه تنها کالا یا خدمتی ارائه نمیدهند ، مولد نیستند و نفعی برای اجتماع خود ندارند بلکه باعث هدر رفتن بخشی بزرگ از نیرو های جامعه می شوند این امر چه به صورت مستقیم از طریق تن پروری و استفاده از دسترنج دیگران و چه به صورت غیر مستقیم ، به دلیل واداشتن جامعه برای مبارزه و جلوگیری از این پدیده صورت می گیرد . هر چند نمی توان وجود افراد نیازمند در این میان را منکر شد ، ولی این فعالیت وسیله ای برای سوء استفاده و تن پروری بسیاری از افراد غیر مستمند شده است ، در هر صورت چه افراد نیازمند و چه افراد سود جو و کلاش ، بایستی از طریق یک سیستم اجتماعی کارآمد ، بر اساس طرحی جامع و فرا گیر صورت پذیرد . طی چند سال گذشته شیوع پدیده ی تکدیگری در تهران باعث وقوع اختلالاتی در نظم جامعه شده و به دنبال ، آن نگرانی مسئولان و مردم شهر را موجب گردیده است با وجود آنکه اقدامات و طرح هایی برای برخورد با این پدیده صورت گرفته اما از آنجا که بر شناخت دقیق مساله مثبتی نبوده نتوانسته برای از بین بردن این معضل راه حل مناسبی باشد . نمی توان استدلال کرد کاملاً گدایان زن و مرد کودک و سالمندی که در خیابان های شهرها پراکنده اند تنها ساخته و پرداخته فقر هستند این نگاه سطحی به معضل تکدیگری است چه اگر چنین می بود وقتی آنان را در اردوگاه های ویژه متکدیان ، نگهداری می کنند می بایست تمایل به ماندن در اردوگاه داشته باشند که کاملاً عملاً چنین نیست با این اوصاف در تحقیق حاضر قصد بر آن است با فنی پر کردن خلاء های تحقیق در زمینه های تکدیگری از زاویه جامعه شناختی به این پدیده پرداخته شود تا در نهایت با ارائه تصویری شفاف از این پدیده در شهر تهران بتوان به نتایجی مطلوبی دست یافت .

۱-۳) اهداف پژوهش :

۱-۳-۱) هدف کلی در این مرحله از طرح (طرح اول) بررسی ویژگیهای فردی - خانوادگی متکدیان شهر تهران

می باشد .

۱-۳-۲) اهداف ویژه ی مرحله اول عبارت اند از بررسی و شناسائی :

جنس ، سن ، ساعات فعالیت ، وضعیت تاهل ، زمان شروع ، انگیزه ها ، تحصیلات ، وضعیت خانوادگی ، درآمد ، وضعیت شغل ، وضعیت ظاهری ، وضعیت جسمانی و سلامت ، درآمد ، وضعیت مسکن و محل سکونت ، مستقل یا وابسته بودن ، تنها یا همراه داشتن ، محدوده جغرافیایی ، وضعیت مهاجرت ، وضعیت سرپرستی .

۱-۴) **تعریف عملیاتی :** در این پژوهش منظور از تکدی گری ، فعالیتی است که در آن فرد بدون ارابه ی کالا یا خدمتی ، مستقیماً " تقاضای پول ، کالا یا خدمتی را از مردم (افراد غریبه ای که وظیفه ای در تامین معاش افراد ندارند) معمولاً" از طریق تحریک حس ترحم و درمانده نشان دادن خود می نماید .

۱-۵) **فرضیه های پژوهش :**

۱-۵-۱) شناخت ویژگیهای و تیپولوژیک متکدیان شهر تهران

۱-۵-۲) شناخت و دیدگاه مردم شهر تهران در خصوص متکدیان

۱-۵-۳) بررسی تدابیر اتخاذ شده از سوی مسئولان

۱-۵-۴) ارائه تصویری شفاف از وضعیت تکدیگری به منظور شناخت راههای پیشگیری ، درمان ، تعدیل این پدیده در شهر تهران بوده است.